

2017-03-21

Dnr 2017/88

Näringsdepartementet

Remissvar avseende den parlamentariska landsbygdskommitténs slutbetänkande SOU 2017:1 ”För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd”

Riksgäldens remissvar avgränsas endast till kommitténs förslag om s.k. landsbygdslån. I övriga delar av slutbetänkandet avstår Riksgälden från att yttra sig.

Kommitténs förslag avseende s.k. landsbygdslån

I avsnitt 5.2.1, Förbättrade krediter för byggande av bostäder i landsbygderna, föreslår kommittén att regeringen ska utreda om långivning till boende i landsbygderna underlättas genom införandet av särskilda landsbygdslån för byggande av egna hem, hyresrätter, ägarlägenheter, kooperativa hyresrätter och bostadsrätter i landsbygderna.

Kommittén anser att det befintliga systemet med statliga kreditgarantier för lån till ny- och ombyggnad av bostäder, ett system som hanteras av Boverket, inte skapar tillräckligt gynnsamma förutsättningar för ny- eller ombyggnad av bostäder i landsbygderna. Anledningen till detta är enligt kommittén att bankerna sällan är beredda att ge lån till byggande och ombyggnation av fastigheter som har, eller kommer att ha, ett lägre marknadsvärde än produktionskostnaden. Vidare menar man att bankerna som regel heller inte tar hänsyn till att kostnaderna för lånet kan bli lägre på grund av att staten ger en kreditgaranti för lånet.

Kommittén föreslår därför att regeringen utreder en alternativ modell för att finansiera ett ökat byggande eller ombyggnad av bostäder i landsbygderna.

Riksgäldens synpunkter på förslaget

Riksgälden konstaterar att regeringen i januari 2017 har gett en särskild utredare i uppdrag att undersöka hur bättre förutsättningar kan skapas för långsiktig finansiering av ny- och ombyggnad av bostäder. Uppdraget innefattar även att ge förslag på ett system med förmånliga statliga topplån för att underlätta byggandet av studentbostäder och hyresrättsbostäder samt utreda landsbygdskommitténs förslag om så kallade landsbygdslån.¹

¹ <http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2017/01/systemet-med-kreditgarantier-for-bostadsbyggande-ses-over/>

Med anledning av att förslaget ska utredas vidare begränsar Riksgälden sitt remissvar till att lyfta fram ett antal väsentliga frågeställningar för den nya utredningen att förhålla sig till i det fortsatta arbetet med de s.k. landsbygdslånen.

Valet av stödinstrument

För att säkerställa att statens medel används på ett effektivt sätt vill Riksgälden framhålla vikten av att genomföra en mål-medel-analys. Analysen bör innehålla en djupare genomlysning av de problem som behöver lösas, bakomliggande orsaker till problemen samt för och nackdelar med olika alternativa stödinstrument. Förutom direkta statliga lån, statliga lån förmedlade via bank (banker) och statliga kreditgarantier bör även direkta bidrag inkluderas i analysen.

Det är också av stor vikt att den valda stödåtgärden ska ge tillräckliga, och väl avvägda, incitament för att målsättningarna med stödet ska uppnås. Att statens upplåningskostnad är lägre än bankernas är endast en av de faktorer som bör vägas in. Frågan om det i praktiken är möjligt att förmedla en lägre statlig upplåningskostnad till en slutlig låntagare i de fall utlåningen förmedlas via privata banker (såväl som statligt ägda banker) bör också utredas.

Ökad skuldsättning för privatpersoner

Riksgälden konstaterar att de s.k. landsbygdslånen föreslås vända sig till såväl juridiska som fysiska personer. Det är i sammanhanget viktigt att utredningen särskilt analyserar de eventuella oönskade konsekvenser som skuldsättningen kan medföra för fysiska personer, särskilt ekonomiskt svaga grupper.

Överensstämmelse med statsstödsreglerna

Slutligen vill Riksgälden även uppmärksamma utredningen på statsstödsdimensionen i frågan om landsbygdslån. Enligt Landsbygdskommittén bör de statliga lånen förmedlas av SBAB. Om lånen ska förmedlas av en utomstatlig aktör, även ett statligt ägt bolag, är det viktigt att statsstödelementet utreds även sett till den som utses att förmedla utlåningen och inte enbart sett till låntagaren.

Hans Lindblad, beslutande

Peter Mårtensson, föredragande